

Financieel verslag van de activiteiten en de
resultaten over het boekjaar 2018 van het
Management Instituut voor een
Grondregistratie en Land Informatie
Systeem (MI-GLIS)

Jaarrekening 2018
Management
Instituut voor een
Grondregistratie
en Land
Informatie
Systeem (MI-GLIS)

INHOUD

VOORWOORD	3
1. INLEIDING.....	4
2. ORGANOGRAM MANAGEMENT INSTITUUT GLIS	5
3. VERSLAG VAN DE DIRECTIE OVER HET JAAR 2018	6
4. JAARREKENING 2018.....	13
4.1 Balans per 31 december 2018 in SRD (vóór bestemming van het resultaat)	13
4.2 Meerjaren overzicht balansen 2016-2018 in SRD	14
4.3 Resultaten rekening over 2018 in SRD.....	15
4.4 Koersen	17
4.5 Kasstroomoverzicht 2018 (SRD)	21
4.6 Toelichting op de balans per 31 december 2018	22
4.6.1. Activa	22
4.6.2. Passiva.....	26
4.7 Toelichting bij de resultaten rekening over 2018.....	28
4.7.1 Omzet.....	28
4.7.2 Exploitatiekosten.....	31
4.7.3 Dotatie Voorzieningen 2018	33
4.7.4 Afschrijving Bedrijfsmiddelen.....	34
5. OVERIGE GEGEVENS.....	35
5.1 Voorgestelde bestemming van het resultaat	35
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	36

VOORWOORD

Voor u ligt het verslag van de activiteiten en de financiële resultaten van het boekjaar 2018 van het Management Instituut voor een Grondregistratie en Land Informatie Systeem (MI-GLIS), welk instituut bij wet werd ingesteld op 25 september 2009.

Het instituut wordt bestuurd door een driehoofdig bestuur. Een Raad van Toezicht (RvT) ziet toe op de werkzaamheden van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het instituut.

Per 01 oktober 2017 is voor een periode van vier jaar in de Raad van Toezicht Management Instituut GLIS benoemd:

Lid, tevens Voorzitter, Mw. mr. Zaria R. Ellis-Eenig

Lid, tevens ondervoorzitter, de heer Ricky Kenneth October, BSc

Lid, de heer Jerry Ricardo A-Kum, MSc

Lid, de heer drs. Marchiano Melvin Garson

Lid, de heer Ashwin D. Gayadin, BSc.

Het bestuur van het MI-GLIS wordt voorgezeten door de directeur, de heer drs. S. Tjong-Ahin. De overige bestuursleden zijn de bewaarder, de heer mr. R. Vreden en de GLIS-landmeter, de heer F. Sanrawi MSc.

1. INLEIDING

Het MI-GLIS is een publiekrechtelijke rechtspersoon die als organisatie zelfstandig haar wettelijk voorgeschreven taken uitvoert. Het doel van het instituut is de bevordering van de rechtszekerheid ten aanzien van registergoederen, een doelmatige informatievoorziening aan de overheid, de ondersteuning en bevordering van de economische activiteiten, en in het algemeen bevordering van de verdere ontwikkeling van het economisch gebruik van het land.

MI-GLIS verleent binnen deze taakstelling een aantal diensten aan derden. Haar cliëntèle bestaat, naast de doorsnee burger, voornamelijk uit notarissen, diverse overheidsinstellingen, advocaten, financiële instellingen, landmeters, makelaars en deurwaarders.

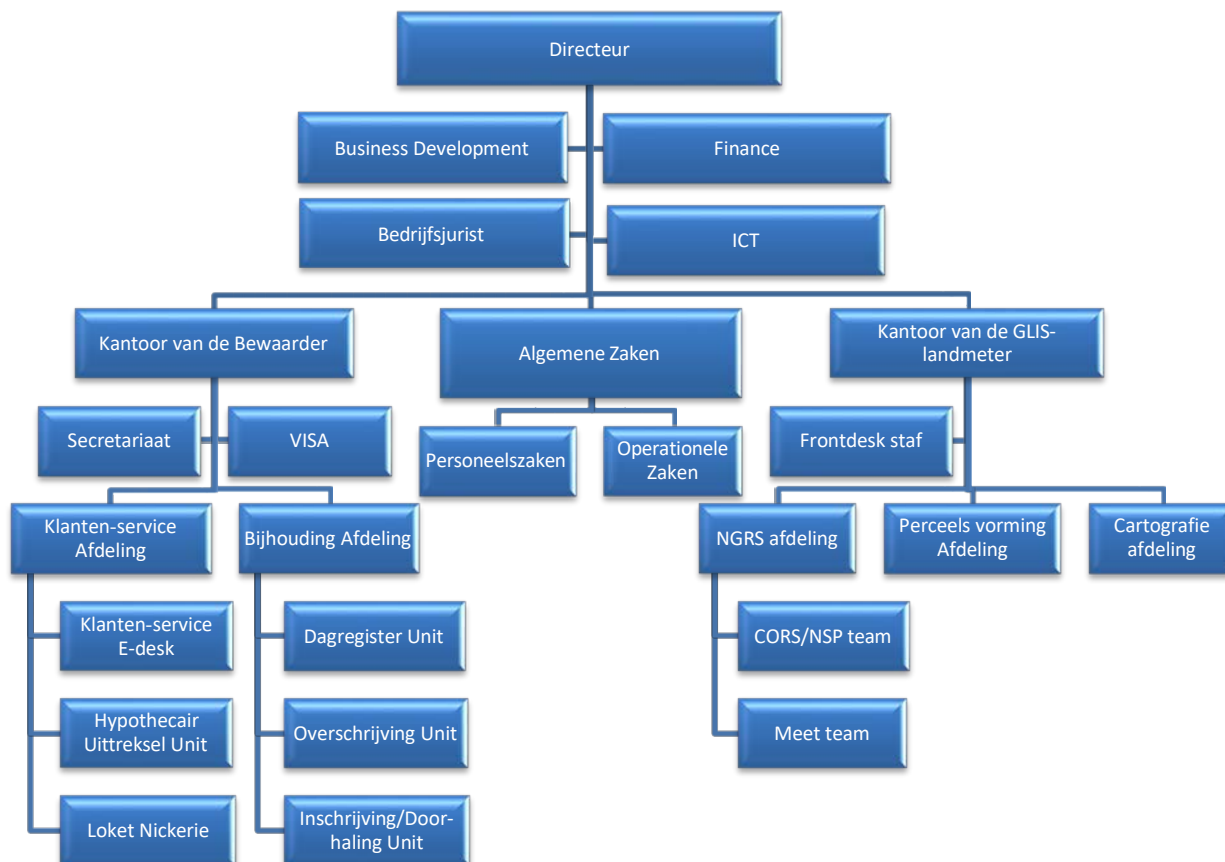
De verleende diensten zijn zeer divers maar kunnen worden onderscheiden in vier basisgroepen: de *verrichtingen van de bewaarder*, de *inning van zegelrechten (VISA)*, de *diensten van de GLIS-landmeter waaronder het toekennen van een PerceelsID en overige onderzoeksdiensten*.

De verrichtingen van de bewaarder betreffen hoofdzakelijk het bijhouden van de boeken van registergoederen en het verstrekken van informatie hierover aan het publiek.

Ten aanzien van de vergoeding voor levering van visa diensten heeft MI-GLIS slechts een bewaarfunctie; de geïnde zegelrechten (hoofdstuk 5, artikel 106 van de GLIS-wet) voornamelijk bij overschrijving van percelen, worden periodiek afgestort aan het Ministerie van Financiën.

De diensten van de GLIS-landmeter omvatten het toekennen van PerceelsID's, de samenstelling van kaartmateriaal, het adviseren bij verkavelingen en bij herinrichting van gebieden, het vernummen van percelen, het verrichten van metingen, het in stand houden van het Nationaal Geodetisch Referentiestelsel en het verhuren van meetapparatuur aan landmeters.

2. ORGANOGRAM MANAGEMENT INSTITUUT GLIS

In de organisatie structuur van het instituut zijn in het verslagjaar geen substantiële wijzigingen doorgevoerd. Het Instituut wordt geleid door de Directeur die samen met de Landmeter en de Bewaarder, het Bestuur vormt. De Bewaarder is belast met specifieke juridisch registratieve taken terwijl de Landmeter belast is met de opbouw en het onderhoud van het geometrisch bestand.

De voor het Instituut meer strategische ondersteunende diensten, namelijk ICT en Finance, vallen onder de directeur en worden geleid door een afdelingshoofd. De afdeling Business Development rapporteert tevens rechtstreeks aan de Directeur.

3. VERSLAG VAN DE DIRECTIE OVER HET JAAR 2018

Economische omgeving 2018

In 2018 groeide de Surinaamse economie met een bescheiden percentage van 1,9 procent, na de crisisperiode die zich in 2014 heeft aangediend. Deze groei is hoofdzakelijk het resultaat geweest van de opleving in de mijnbouwsector. Gelukkig bleef de wisselkoers redelijk stabiel waardoor de inflatie een rustige trend volgde. Zowel de importen als de exporten namen toe, maar het tekort op de lopende rekening van de betalingsbalans bleef bestaan. Dit tekort is hoofdzakelijk gedekt door toegenomen buitenlandse investeringen en leningen. De Centrale Bank van Suriname noteerde een stijging van de monetaire reserve hetgeen ongetwijfeld bijdroeg tot geconsolideerd vertrouwen in de Surinaamse munt. In deze situatie van een lichte economische opleving en prijsstabiliteit functioneerde het MI-GLIS in 2018. Het optimisme bleek ook uit de toegenomen bedrijfsresultaten van het MI-GLIS. Het balanstotaal van het MI-GLIS nam in het verslagjaar toe met 54%, hoofdzakelijk vanwege de toename van liquide middelen en de materiele activa. Het nettoresultaat liep op van ca SRD 61 mln. naar SRD 78 mln., een stijging van ca 27%. Na afdracht van de zegelrechten aan het Ministerie van Financiën is het netto beschikbaar resultaat voor 2018 gesteld op SRD 7,2 mln., een toename van ruim 32% vergeleken met het jaar daarvoor.

Externe relaties

De betrokkenheid van het MI-GLIS bij de beleidsformulering in 2018 is opmerkelijk geweest. Vooral omdat voor de eerste keer een beroep is gedaan op het instituut om een substantiële bijdrage te leveren aan de beleidsformulering. Zo heeft het MI-GLIS een bijdrage geleverd bij de totstandkoming van het concept staatsbesluit betreffende vernieuwde tarieven voor grondhuurpercelen en het voorstel voor een nieuw inningssysteem voor deze percelen. Dit staatsbesluit is nog niet goedgekeurd. Naast het voornoemd staatsbesluit heeft het MI-GLIS ook bijgedragen aan de voorbereiding van de bijzondere beschikking voor een noodzakelijke inhaalslag bij de overschrijving van grondhuurpercelen in de openbare registers. Door deze bijzondere collectieve beschikking is, in de periode februari 2018 tot en met februari 2019, aan grondeigenaren de gelegenheid geboden hun – in sommige gevallen tientallen jaren geleden – gekochte grondhuurpercelen versneld over te schrijven op hun naam. Meer dan 1748 belanghebbenden hebben hier gebruik van gemaakt.

In 2018 werd een convenant getekend tussen het Ministerie van RGB en het MI-GLIS waarmee transparantie werd gebracht in de verzoeken vanuit het Ministerie van RGB voor institutionele ondersteuning. De assistentie was nodig omdat de bijzondere collectieve beschikking voornoemd, alleen duurzaam effect zou hebben indien de dienst grondinspectie simultaan zou worden versterkt. De voeding van het fonds betrof de beschikbaarstelling van SRD 401.158 welke in feite een terugstorting is van subsidie gelden die in 2012 zijn gestort door het Ministerie van RGB voor het MI-GLIS maar niet werden gebruikt.

Het MI-GLIS heeft haar internationaal profiel in 2018 kunnen vergroten door het voorzitterschap van de directeur in de Expert Group for Land Registration. De eerste vergadering in deze capaciteit vond plaats in september in Deqing China.

Het MI-GLIS heeft een voorstel voorbereid ter aanbieding aan Compete Caribbean, een programma gefinancierd door de IDB, met als doel de opleiding tot landmeter bij het Polytechnisch College Suriname op te zetten. Ook de versterking van het curriculum van de landmetersopleiding van het NATIN en de afdeling perceelvorming van het MI-GLIS zijn in dit project meegenomen. Dit project dat in totaal USD 310.000 kost zal voor USD 200.000 gefinancierd worden door het Compete Caribbean programma. De rest van de financiering zal moeten komen uit middelen van het MI-GLIS en wel USD 69.000 in geld en USD 41.000 in non-cash.

Interne bedrijfsvoering

Personeel

In 2018 zijn er geen nieuwe personeelsleden in dienst getreden van het MI-GLIS. Twee personeelsleden hebben op eigen verzoek het dienstverband beëindigd waardoor het personeelsbestand op een totaal van 75 kwam per eind 2018.

In februari is vanuit de directie de instructie gegeven aan leidinggevendenden om een aanvang te maken met het gebruik van prestatie indicatoren (KPI) waarbij aan elke afdeling is geïnstrueerd om de productie van het personeel te monitoren middels vooraf bepaalde indicatoren. Het gebruik van KPI gebeurde daarvoor alleen op directieniveau. Door deze aanpak is het mogelijk geweest de productie bij onder meer de GLIS-landmeter te verhogen waardoor de achterstanden bij de verstrekking van PerceelsID's systematisch konden worden teruggebracht.

Overige ontwikkelingen

In maart is een aanvang gemaakt met het gebruik van het automatische en transparante aanvraagstelsel voor PerceelsID's, waarbij de landmeters geheel automatisch hun aanvragen online kunnen indienen en waarbij het publiek de behandeling van de aanvragen middels een aanvraag nummer kon volgen.

In dezelfde periode is een aanvang gemaakt met het ontwerp van de nieuwbouw voor het MI-GLIS kantoor. Een commissie waarin alle leidinggevendenden zitting hadden heeft zich gebogen over het ontwerp van de nieuwbouw, welke middels een shortlist van architecten is uitbesteed aan ACE Consultancy. Dit proces is heel vlot verlopen en in mei was het ontwerp gereed. In november d.a.v. is begonnen met de openbare aanbesteding ten behoeve van de uitvoering van de bouw.

Twee vertegenwoordigers van het Instituut hebben een bedrijfsbezoek aan het zusterinstituut op Trinidad gebracht om zich te oriënteren op het scannen van documenten. Bij terugkeer is een positief verslag uitgebracht. Helaas heeft de oriëntatie niet geleid tot een succesvolle aanvang van het scanproject.

De Geomatics afdeling van de University of the West Indies heeft in de persoon van Dr. Dexter Davis een oriëntatie bezoek gebracht om de mogelijkheid te bekijken om een verkorte opleiding tot landmeetkundige op BSc niveau in Suriname op te zetten. Hiertoe zijn er gesprekken gevoerd met de Technische faculteit van de ADEK Universiteit van Suriname en met het Poly-technisch College Suriname. De bedoeling was om vooral afgestudeerden van de studierichting Infrastructuur, de mogelijkheid te geven om binnen één tot twee jaar aanvullende vakken te volgen om zodoende te kunnen afstuderen als Bachelor in de landmeetkunde. Helaas heeft de missie geconcludeerd dat er geen voldoende aansluiting bestaat met het gehanteerde systeem op de University of the West Indies, om een dergelijke opleiding op te zetten.

In 2018 is het MI-GLIS overgegaan tot de aantrekking van een nieuwe bedrijfsadvocaat voor de afhandeling van rechtszaken en overige juridische bijstand. Hiermee is de meer dan acht jaar lange relatie met de vorige advocaat beëindigd en is Mr M. Vos aangesteld als bedrijfsadvocaat van het MI-GLIS.

Als gevolg van de vele tekortkomingen in de toepassing van de Zegelwet is in juni door het bestuur een accountantsonderzoek gestart naar de naleving van procedures die gehanteerd worden bij de visering en inning van zegelrechten binnen het MI-GLIS. Dit accountantsonderzoek heeft geleid tot een volledige beschrijving van de procedures alsmede een beoordelingsrapport over de toepassing van deze procedures. Het onderzoeksrapport heeft gewezen op veel tekortkomingen bij de visering en inning van zegelrechten door de Bewaarder.

In september heeft in Bolivia de vijfde vergadering plaatsgevonden van de Pan-American Institute for Geography and History ter afronding van het MIAS project voor samenstelling van de "Integrated map of South America". Deze bijeenkomst was heel belangrijk vanwege de interventies van Guyana tijdens de vorige conferentie inzake de grens met Suriname. Hoewel Guyana niet vertegenwoordigd was op deze vijfde conferentie is door de Surinaamse vertegenwoordiging duidelijk gewezen op het niet-politieke karakter van het MIAS project. Afgedwongen is dat de contourlijnen van het grondgebied van Suriname worden aangegeven zoals vastgesteld door de Surinaamse regelgeving hieromtrent. Afgesproken is dat in geval van overlap er duidelijk wordt aangegeven dat er een dispuut bestaat. De MIAS kaart is een technische kaart en is niet bindend.

In November werd de interne anti-corruptie campagne gelanceerd middels een workshop verzorgd door Mw drs Sharda Ganga. Het personeel werd gedurende deze workshop omstandig geïnformeerd over de essentie, verschijningsvormen en gevolgen van corruptief handelen. De reden voor dit initiatief is gelegen in het feit dat zowel bij het publiek als bij beleidsvoerders een perceptie heeft postgevat dat er sprake is van allerlei vormen van incorrect handelen bij enkele personeelsleden van het MI-GLIS.

Van 5-7 december werd in samenwerking met de ECLAC een workshop georganiseerd ten behoeve van de belangrijkste actoren op het gebied van geo-informatie in Suriname. Het doel van de workshop was om meer bewustwording te creëren voor het belang van een "Spatial Data Infrastructure" in Suriname. Hiermee is ook de eerste stap gezet voor een duurzame relatie tussen het MI-GLIS en de ECLAC.

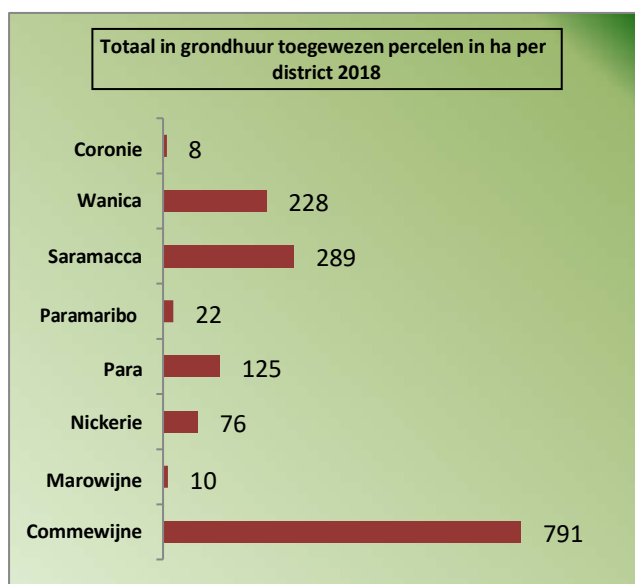
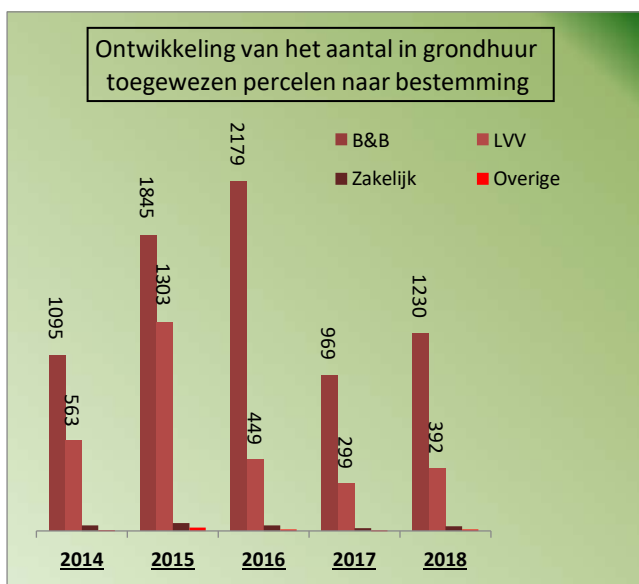

Grondregistratie

De gronduitgifte door de overheid is met ca 29% toegenomen ten opzichte van het jaar daarvoor. Zowel voor zakelijke doeleinden als voor bebouwing is er een toename genoteerd.

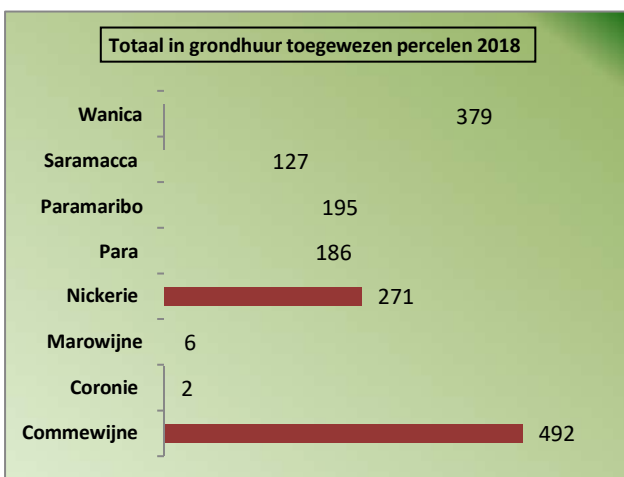
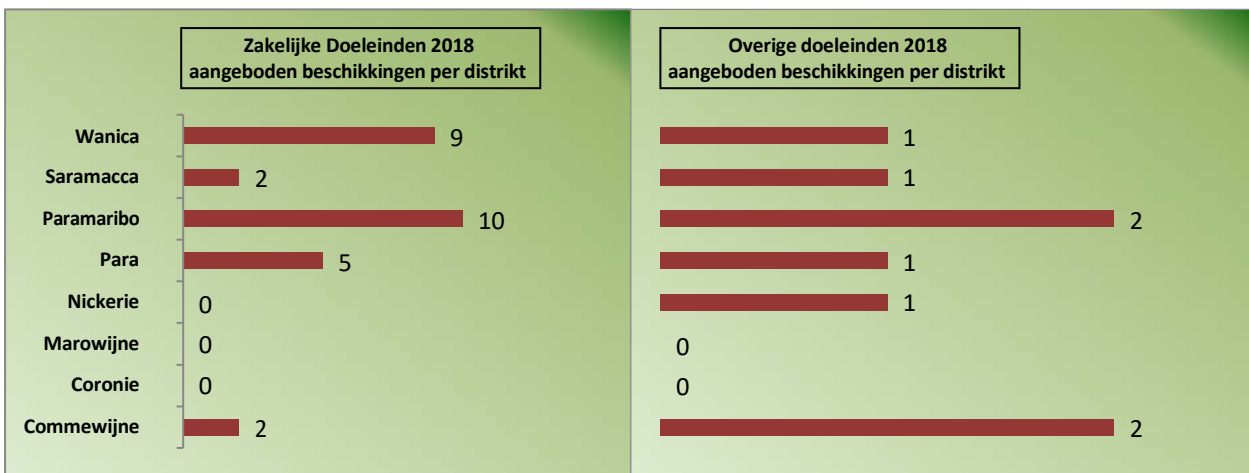
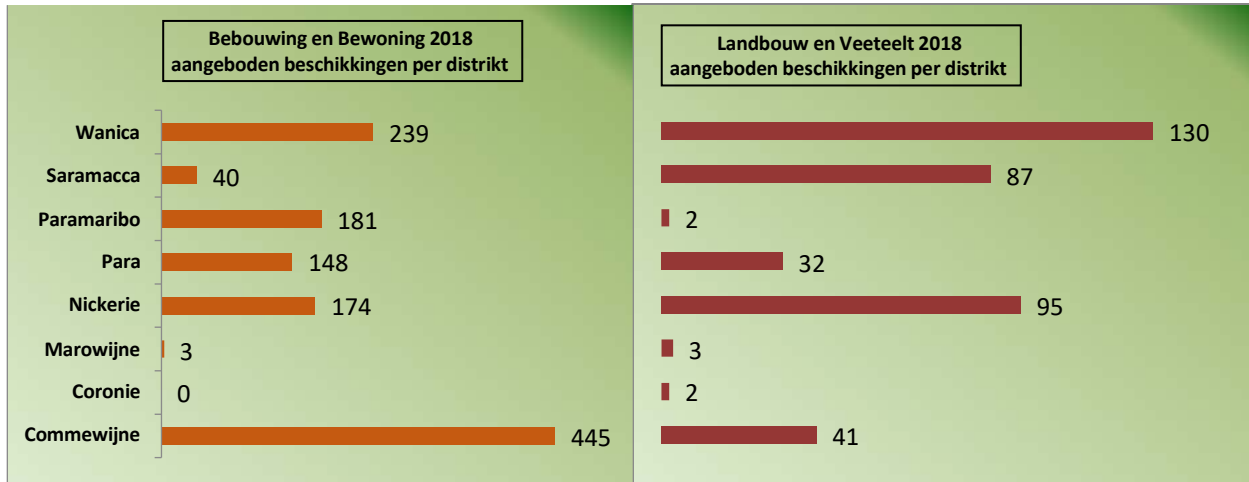
Hoewel het aantal toewijzingsbeschikkingen voor bebouwing en bewoning is toegenomen met ca 26% is het totale oppervlak aan percelen drastisch afgenomen met ca 60% van 354ha in 2017 naar 120 ha in 2018. Dit indiceert een grote toename van kleinere percelen die zijn toegewezen. Uit de beschikbare informatie valt moeilijk te halen in welke mate het gaat om een inhaalslag in de toewijzing van percelen die reeds jaren zijn bewoond en waarvan de gegadigden reeds waren voorzien van een bereidverklaring. Het is wel bekend dat bij een substantieel deel van de toewijzingen het om deze groep gaat.

Voor wat betreft de toewijzingen voor landbouw en veeteelt is het aantal beschikkingen toegenomen met 24% terwijl het totaal oppervlak eveneens is toegenomen van 100ha in 2017 naar 1400ha in 2018. Voor zakelijke doeleinden is het aantal beschikkingen toegenomen van 25 naar 28 met een afname van het oppervlak van 48 ha naar 19ha.

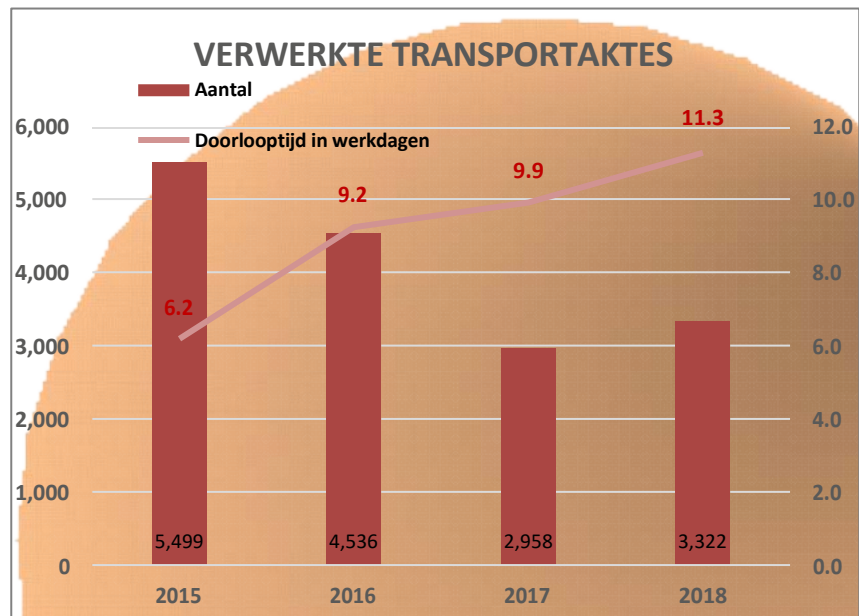
De meeste percelen zijn toegewezen in het district Commewijne, gevolgd door de districten Wanica en Paramaribo. In termen van grondoppervlak is duidelijk dat ca de helft van het totaal oppervlak aan toegewezen grond in Commewijne voorkomt. Het gaat in deze hoofdzakelijk om toewijzingen van grondhuurpercelen met een landbouwbestemming.

Grafisch overzicht van de gronduitgifte van de overheid in 2018, gemeten naar de aan het MI-GLIS aangeboden beschikkingen

Overschrijvingen

Het aantal aan het MI-GLIS ter overschrijving aangeboden aktes is ten opzichte van 2017 met 12% toegenomen. Deze herleving moet met veel reserves worden beschouwd, omdat deze het directe gevolg is van de bijzondere collectieve beschikking die in maart 2018 in effect is gegaan en die als doel had om een inhaalslag te maken in de goedkeuring van overdrachten van verkochte grondhuurpercelen. Zonder deze collectieve beschikking zou de sedert 2015 ingezette dalende trend voortgaan en het aantal verwerkte transportaktes ongeveer 1000 lager kunnen zijn.

Kadastrale registratie

De toewijzing van PerceelsID's is echt op gang gekomen in 2018. Zoals uit het overzicht blijkt, is het grootste aantal toegekend in Wanica, op de voet gevolgd door Paramaribo en Commewijne. In totaal zijn er 9263 PerceelsID's toegekend wat inhoudt dat evenveel percelen opnieuw zijn gemeten conform moderne standaarden en gereviseerd door het MI-GLIS. Een grote uitdaging bij de toekenning van PerceelsID's was de verwerkingstijd van de ingediende stukken waaronder uitmetingskaarten met bijbehorend relaas van bevindingen. De stagnerende verwerking was toe te kennen aan misverstanden en onwennigheid over en weer. Door de introductie van vernieuwingen in het systeem, de versterking van de afdeling en de wijziging van de aanpak is de achterstand aan het begin van 2019 drastisch teruggebracht van 22 dagen naar ca 2 dagen in de eerste twee maanden van 2019.

OVERZICHT VERSTREKTE PIDs NAAR DISTRICT 2018													
Maand	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec	Totaal
Brokopondo	46	64		1									111
Commewijne	78	70	50	43	120	22	31	70	38	416	148	77	1.163
Coronie				2	1			21	7			20	51
Marowijne		1				1		1			5		8
Nickerie	29	16	20	48	40	82	38	43	14	32	39	65	466
Para	42	6	18	38	41	8	5	13	27	18	99	84	399
Paramaribo	260	228	272	328	400	219	210	337	250	225	209	140	3.078
Saramacca	13	14	30	19	30	11	4	6	7	15	5	5	159
Sipaliwini				28	26	15		22	34	1			126
Wanica	328	248	657	205	277	332	262	205	244	243	401	300	3.702
Totalen	796	647	1.047	712	935	690	550	718	621	950	906	691	9.263

Efficiëntie

De verwerking van transportaktes heeft in de afgelopen jaren steeds langer geduurd wat duidt op verslechterde inefficiënties in de verwerking. Was het zo dat in 2015 nog 6,2 dagen nodig waren om een transportakte te verwerken, in 2018 is het aantal dagen bijna verdubbeld. Als gevolg hiervan heeft het bestuur besloten om de verdere automatisering grondig aan te pakken. Voor wat betreft de productietijd van uittreksels is het stukken beter gesteld. In 2018 is het aantal geproduceerde uittreksels hoger geweest dan 43.000. De helft van de aanvragen werden binnen een dag afgewerkt.

Zegelrechten

In het verslagjaar is SRD 70,5 mln. geïnd aan zegelrechten en andere ingehouden betalingen aan de overheid. Voor deze dienst aan de overheid ontvangt het MI-GLIS geen vergoeding en toch wordt de inning van deze rechten gezien als de grootste uitdaging voor het instituut. De heffing van zegelrechten en de onduidelijke regelgeving hieromtrent stellen het instituut bloot aan veel kritiek uit de gemeenschap. Het is noodzakelijk dat de heffing van belastingen in verband met de overdracht van vastgoed grondig wordt herzien en dat meer transparantie komt in de wijze van inning. Het MI-GLIS is doende in samenwerking met de Inter-Amerikaanse Ontwikkelingsbank een nieuwe wet voor te bereiden om de hele procedure rondom de overdracht alsmede de heffingen te verbeteren.

Directeur MI-GLIS, drs. Silvano A. Tjong-Ahin

4. JAARREKENING 2018

Bij het opmaken van de Jaarrekening 2018 worden tevens vergelijkende cijfers van het voorgaande boekjaar meegenomen.

4.1 Balans per 31 december 2018 in SRD (vóór bestemming van het resultaat)

	31 dec 2018	31 dec 2017	toe/afname (-)	In %
ACTIVA				
Vaste Activa				
Materiële Activa	5.480.883	2.453.207	3.027.676	123,0
Immateriële Activa	143.202	152.753	-9.551	-6,2
Vlottende Activa				
Debiteuren	89.037	-4.375	93.412	2.135,1
Liquide Middelen	30.367.149	20.482.911 ^{*1}	9.884.238	48,3
Vooruitbetaalde kosten	508.010	672.502	-164.492	-24,5
Overige Activa	8.236	8.236 ^{*1}	0	0
TOTAAL ACTIVA	36.596.517	23.765.234	12.831.283	54,0
PASSIVA				
Eigen Vermogen	33.348.250	23.996.688	9.351.562	39,0
Vorzieningen	530.736	335.410	195.326	58,2
Technische Assistentie Min ROGB	179.369	401.158	-221.789	-55,3
Korte termijn verplichtingen aan de Overheid	2.538.162	-968.022	3.506.184	362,2
TOTAAL PASSIVA	36.596.517	23.765.234	12.831.283	54,0

*1 re-classificering voor vergelijkingsdoeleinden

4.2 Meerjaren overzicht balansen 2016-2018 in SRD

	31 dec 2018	31 dec 2017	31 dec 2016
ACTIVA			
Vaste Activa			
Materiële Activa	5.480.883	2.453.207	1.665.840
Immateriële Activa	143.202	152.753	288.961
Vlottende Activa			
Debiteuren	89.037	-4.375	123.806
Liquide Middelen	30.367.149	20.482.911 ^{*1}	16.126.165
Vooruitbetaalde kosten	508.010	672.502	835.883
Overige Activa	8.236	8.236 ^{*1}	46.412
TOTAAL ACTIVA	36.596.517	23.765.234	19.087.067
PASSIVA			
Eigen Vermogen	33.348.250	23.996.688	17.793.689
Vorzieningen	530.736	335.410	537.996
Technische Assistentie Min ROGB	179.369	401.158	0
Korte termijn verplichtingen aan de Overheid	2.538.162	-968.022	613.051
Overige vlottende passiva	0	0	142.331
TOTAAL PASSIVA	36.596.517	23.765.234	19.087.067

*1 re-classificering voor vergelijkingsdoeleinden

4.3 Resultaten rekening over 2018 in SRD

In onderstaand overzicht worden de bedrijfsresultaten 2018 weergegeven in Surinaamse dollars

	2018	2017	toe/afname (-)
Omzet Visa	70.506.184	55.820.085	14.686.099
• Zegelrechten	57.487.125	42.202.108	15.285.017
• Kale grond	1.184.007	998.929	185.078
• Hypotheek geldlening	2.785.431	2.686.759	98.672
• Procesverbaal	8.978.084	9.851.757	-873.673
• Ruiling	15.924	55.781	-39.857
• Boete	20.065	24.735	-4.670
• Opstalrecht	35.532	0	35.532
• Overige Omzetten	16	16	0
Omzet Verrichtingen Bewaarder	19.121.286	16.696.556	2.424.730
• Borderellen	11.537.980	10.147.952	1.390.028
• Hypothecaire uittreksels	1.128.735	1.058.455	70.280
• Afschriften	5.193.033	4.042.400	1.150.633
• Overigen (formulieren, verklaringen, kopieën)	1.261.538	1.447.749	-186.211
Omzet Geo-afdeling	532.378	200.817	331.561
• Geodetische Producten	518.692	191.078	327.614
• Geodetische Diensten	13.686	9.739	3.947
Overige Omzetten	124.440	71.886	52.554
Totaal Omzetten	90.284.288	72.789.344	17.494.944

Resultaten rekening over 2018 -vervolg-

	2018	2017	toe/afname (-)
Exploitatiekosten	12.575.434	11.052.202	1.523.232
• Personeelskosten	8.359.713	7.585.056	774.657
• Huisvestingskosten	2.035.113	1.874.971	160.142
• Transportkosten	179.787	160.674	19.113
• ICT-kosten	410.122	287.301	122.821
• Kantoorkosten	544.186	502.799	41.387
• Trainingskosten	9.265	21.968	-12.703
• Accountants kosten/consultancy	211.822	202.406	9.416
• Representatie	49.620	51.224	-1.604
• Reis- en verblijfskosten	248.180	119.191	128.989
• Juridische Bijstand	29.227	0.00	29.227
• Remuneratie RvT	75.750	55.550	20.200
• Teambuilding	242.763	169.881	72.882
• Public Outreach	154.984	0.00	154.984
• Overige kosten (w.o. huur CORS)	24.902	21.181	3.721
Dotatie Voorzieningen	496.179	335.410	160.769
Vrijval Voorzieningen	-300.618	-192.347	-108.271
Afschrijvingen	865.514	868.975	-3.461
Totaal kosten	13.636.509	12.064.240	1.572.269
Bedrijfsresultaat	76.647.778	60.725.104	15.922.674
Overige baten/lasten	1.097.910	523.605	574.305
Netto- resultaat	77.745.688	61.248.709	16.496.979
Afgedragen en nog af te dragen Visa gelden	-70.506.184	-55.820.085	-14.686.099
Netto resultaat na afdrachten	7.239.504	5.428.624	1.810.880

4.4 Koersen

De officiële wisselkoersverhouding van de Amerikaanse dollar is in verslagjaar vrijwel gelijk gebleven en vertoont in onderstaande grafiek dus een nagenoeg vlakke lijn. De koers bewoog zich tussen SRD 7,52 per 02 januari, via SRD 7,53 ingaande 23 januari om vervolgens per 5 juli wederom op SRD 7,52 te nestelen. Op de laatste werkdag van het jaar onder verslag was de koersnotering van de Amerikaanse dollar SRD 7,52.

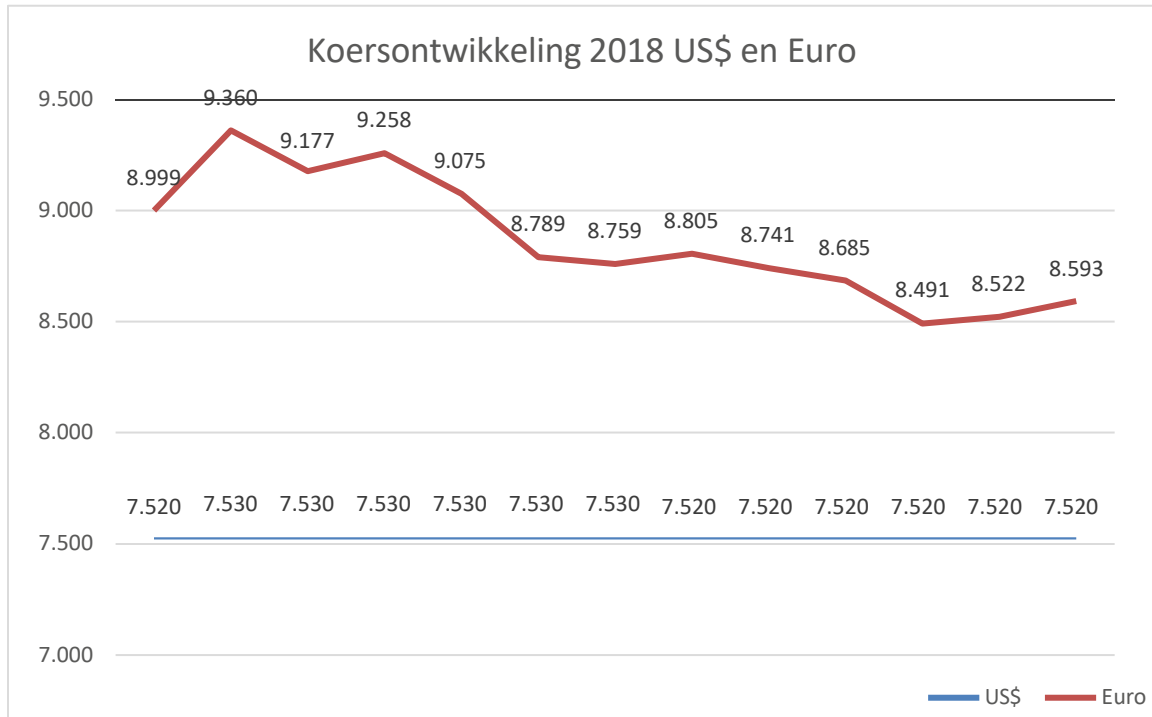
De ontwikkeling van de officiële wisselkoers voor de Euro laat een ander beeld zien: een aanvangskoers van SRD 8,999 op 02 januari, gestegen naar SRD 9,258 in april, waarna deze daalde om op 31 december SRD 8,593 te bedragen.

MI-Glis doet nauwelijks betalingen in Euro. Slechts ten behoeve van een dienstreis binnen Europees grondgebied werd in deze valutasoort afgerekend. De officiële Euro koers vertoont een fluctuerend beeld. Ondanks het feit dat deze aan het eind van het jaar met enkele procenten gedaald bleek kon door het instituut niet worden waargenomen dat de prijzen van verbruiksgoederen, bijvoorbeeld kantoorbenodigdheden merkbaar zijn gedaald.

Het Management Instituut GLIS heeft ook contracten afgesloten in Amerikaanse dollar, waarbij de financiële afwikkeling in Surinaamse dollar geschiedt. Het betreft de kosten voor het huren van kantoorruimten en CORS ruimten. Ook diverse diensten worden in vreemde valuta geoffreerd maar door het instituut afgerekend in Surinaamse valuta (ongediertebestrijding, bewaking, lease contracten voor print en kopie-faciliteiten). Het instituut heeft met enkele dienstverleners (verhuurder kantoorpand hoofdgebouw, beveiligingsbedrijf) een gefixeerde omrekeningskoers van SRD 6,00 voor de US\$ bedongen. Het voorbehoud is hierbij gemaakt dat bij een eventuele daling van de marktwaarde van de Amerikaanse dollar beneden SRD 6,00, de meer voordelige dagkoers van de Centrale Bank van Suriname zal worden gehanteerd.

Beschouwd over een periode van één jaar, is de officiële omrekeningskoers voor de Euro afgenomen van SRD 8,999 (01 januari 2018) naar SRD 8,593 (31 december 2018), een daling van 4,5%. De officiële koers van de Amerikaanse dollar bedroeg zowel op de eerste werkdag in januari 2018 als op de laatste werkdag van het jaar 2018, SRD 7,52.

Onderstaande grafiek geeft een beeld van de koersontwikkeling in 2018.

4.5 Meerjarenoverzicht resultaten 2016-2018 in SRD

	2018	2017	2016
Omzet Visa	70.506.184	55.820.085	58.057.293
• Zegelrechten	57.487.125	42.202.108	52.730.779
• Kale grond	1.184.007	998.929	1.475.947
• Hypotheek geldlening	2.785.431	2.686.759	2.130.405
• Procesverbaal	8.978.084	9.851.757	1.531.670
• Ruiling	15.924	55.781	146.944
• Boete	20.065	24.735	34.132
• Opstalrecht	35.532	0	5.935
• Overige Omzetten	16	16	1.481
Omzet Verrichtingen Bewaarder	19.121.286	16.696.556	10.588.169
• Borderellen	11.537.980	10.147.952	9.575.381
• Hypothecaire uittreksels	1.128.735	1.058.455	360.498
• Afschriften	5.193.033	4.042.400	348.709
• Overigen (formulieren, verklaringen, kopieën)	1.261.538	1.447.749	303.581
Omzet Geo-afdeling	532.378	200.817	47.924
• Geodetische Producten	518.692	191.078	46.964
• Geodetische Diensten	13.686	9.739	960
Overige Omzetten	124.440	71.886	130
Totaal Omzetten	90.284.288	72.789.344	68.693.516

Meerjarenoverzicht resultaten 2016-2018 -vervolg-

	2018	2017	2016
Exploitatiekosten	12.575.434	11.052.202	9.596.882
• Personeelskosten	8.359.713	7.585.056	6.484.517
• Huisvestingskosten	2.035.113	1.874.970	1.382.689
• Transportkosten	179.787	160.674	130.154
• ICT-kosten	410.122	287.301	592.722
• Kantoorkosten	544.186	502.799	345.781
• Trainingskosten	9.265	21.968	91.384
• Accountants kosten/consultancy	211.822	202.406	251.778
• Representatie	49.620	51.224	38.162
• Reis- en verblijfskosten	248.180	119.191	103.606
• Juridische Bijstand	29.227	0.00	13.230
• Remuneratie RvT	75.750	55.550	62.800
• Teambuilding	242.763	169.881	70.041
• Public Outreach	154.984	0.00	13.354
• Overige kosten (w.o. huur CORS)	24.902	21.181	16.664
Dotatie Voorzieningen	496.179	335.410	155.214
Vrijval Voorzieningen	-300.618	-192.347	-192.357
Afschrijvingen	865.514	868.975	997.965
Totaal kosten	13.636.509	12.064.241	10.557.704
Bedrijfsresultaat	76.647.778	60.725.104	58.135.813
Overige baten/lasten	1.097.910	523.605	986.849
Netto-resultaat	77.745.688	61.248.709	59.122.662
Afgedragen en nog af te dragen Visa gelden	-70.506.184	-55.820.085	-58.057.294
Netto resultaat na afdrachten	7.239.504	5.428.624	1.065.368

4.5 Kasstroomoverzicht 2018 (SRD)

	2018	2017
Netto-resultaat	77.745.688	61.248.709
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen	865.514	868.975
Mutaties in Voorzieningen / Vlottende Passiva	195.326	-202.586
Mutaties in Werkkapitaal		
Vooruitbetaalde Kosten	164.492	163.381
Vorderingen	-93.412	128.181
Afdrachten Ministerie van Financiën	-67.000.000	-57.000.000
T.A. Min ROGB (convenant)	-221.789	401.158
Schulden i.v.m. Personeel	0	-142.331
Netto cash uit bedrijfsactiviteiten	11.655.819	5.465.487
Kasstroom uit Financierings Activiteiten	2.112.058	373.217
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings (im)materiële vaste activa	-3.806.935	-1.520.134
Termijn Deposito Company Creditcard /Deposito	38.352	-176
Totaal investeringen	-3.845.287	-1.520.310
Saldo Kasstroom	9.922.590	4.318.394
Saldo liquide middelen begin Boekjaar	20.444.559	16.126.165
Saldo geldmiddelen eind boekjaar	30.367.149	20.444.559

4.6 Toelichting op de balans per 31 december 2018

4.6.1. Activa Waarderingsgrondslag

Activa

Vaste activa wordt op de balans tegen boekwaarde opgenomen; de aanschaffingswaarde minus de (geaccumuleerde) afschrijving. Afschrijving vindt jaarlijks lineair plaats. Op activa aangeschaft in de tweede helft van het boekjaar wordt niet afgeschreven ten laste van de resultaten van datzelfde jaar. Op vaste activa, aangekocht en in gebruik genomen in de eerste zes maanden van het jaar, wordt afgeschreven naar rato van één jaar gebruik. Bij de toelichting op de resultatenrekening wordt nader ingegaan op de toegepaste afschrijvingsmethodiek

Voor het opzetten van een bedrijfspand werd in april 2016 een terrein van 0,6306 hectare in grondhuur verkregen. De onduidelijkheden over mogelijke claims van de voormalige uitvoerder, belast met de bouw, werden in 2018 geëlimineerd. In dit boekjaar is de waarde van het terrein geactiveerd op de balans conform de klapperwaarde 2011 op basis van een prijsvaststelling per vierkante meter kale grondwaarde van € 40. In het jaar onder verslag zijn de bouwactiviteiten aangevangen.

Vaste activa

Vaste Activa omvat de **Materiële activa** en de **Immateriële activa**, samen met een balanswaardering van SRD 5.624.085, een toename van SRD 3.018.125 (2017: SRD 2.605.960). Uit deze cijfers blijkt een toename van bijna 116% in de totale boekwaarde van de materiële en immateriële activa per ultimo 2018. In het oog springt hierbij de waarde van het bedrijfsterrein van SRD 2.653.242 waarvan kon worden besloten dit ingaande boekjaar 2018 te activeren.

In 2018 werd onder **materiële activa** ook voor SRD 576.142 geïnvesteerd in de categorie *ICT Hardware*, waarvan een bedrag van ca. SRD 305.000 werd besteed in verband met het *KVB digitalisering scan project*. Aan vervanging van verouderde Pc's en printers is ca. SRD 89.000 uitgegeven, terwijl voor het upgraden van het CORS netwerk in het verslagjaar SRD 130.000 moest worden geïnvesteerd.

Voor luchtkoeling van de vergaderzaal in de Boterbloemstraat en ter vervanging van twee defecte airconditioners, werd ca. SRD 47.000 uitgegeven.

In verslagjaar werd een bedrijfsvoertuig vervangen terwijl de inrichting van de vergaderzaal in de Boterbloemstraat ter hand werd genomen.

Onder de noemer **immateriële activa** werd in verslagjaar ca. SRD 38.000 voor de aankoop van anti-virus software aangewend.

De post **materiële activa** op de balans is als hierna samengesteld (in SRD):

Activum	Boekwaarde (31 12 2017)	Aanschaffingen in 2018	Afschrijvingen over 2018	Boekwaarde (31 12 2018)
Bedrijfsterrein MI-GLIS	0	2.653.242	0	2.653.242
Automated Registry System	32.022	0	3.202	28.820
Photo's/CIR ortho mosaic	34.542	0	3.838	30.704
Verbouwingen	197.210	4.950	45.315	156.845
Back-up Generator	393.811	0	57.458	336.353
Bedrijfsvoertuigen	681.882	653.612	449.988	885.506
Security Investment	44.351	0	14.760	29.591
ICT Hardware	502.426	576.142	216.702	861.866
Kantoorinventaris	141.998	53.570	43.509	152.059
Equipment & Tools	381.613	0	107.196	274.417
Airconditioners	43.352	47.277	19.149	71.480
Generaal totaal	2.453.207	3.988.793	961.117	5.480.883

Verbouwingen

Onder de noemer *verbouwingen* werd in 2018 minimaal geïnvesteerd (SRD 4.950) in het Zusterhuis-gebouw met de aanleg van airco-werkschakelaars. Ook werden de buitendeuren van het gebouw van een beschermende coating voorzien.

Verbouwingen worden gewaardeerd tegen de aanschafwaarde verminderd met de afschrijvingen die bepaald zijn op basis van een levensduur van vijf jaar. van het pand waarin het MI-GLIS gehuisvest is.

Back-up generator

Onder de noemer '**afschrijvingen 2018**' is tevens de afboeking van de herwaarderingsmeerwaarde opgenomen. De hoogte hiervan bedraagt SRD 21.675 en is gebaseerd op de resterende levensduur van de generator. De opboeking van de herwaarderingsmeerwaarde heeft in boekjaar 2017 plaatsgevonden.

De afschrijvingen bedragen in 2018, SRD 35.801.

Bedrijfsvoertuigen

In boekjaar 2018 werd een bedrijfsvoertuig aangekocht. Onder de noemer '**aanschaffingen**' is de waarde van de nieuwe aankoop opgenomen (SRD 401.740), evenals een correctie op de in 2017 teveel afgeboekte waarde van het in dat jaar aan het ministerie van RGB geschonken dienstvoertuig (SRD 71.505). Ook een corrigerende opboeking van de herwaardering van de bedrijfsvoertuigen (SRD 180.367) is onder de noemer 'aanschaffingen' verwerkt.

De opboeking van de herwaarderingsmeerwaarde bedrijfsvoertuigen werd reeds in boekjaar 2017 uitgevoerd. De kolom '**afschrijvingen**' omvat de afschrijvingen boekjaar 2018 (SRD 274.263), een te min verwerkte afschrijving (SRD 54.400) in 2017, evenals de afboeking (vermindering) van de reeds verschenen afschrijvingen ter waarde van SRD 92.824 van het in 2017 geschonken voertuig. De afboeking van de herwaarderingsmeerwaarde boekjaar 2018 (SRD 214.149) is als afschrijving onder deze kolom vervat.

Immateriële activa

De *immateriële activa* omvat de aangekochte Software & Licenties met een aanschafwaarde in 2018 van SRD 37.830 . Met een boekwaarde per einde vorig boekjaar van SRD 152.754 en een afboeking gedurende het verslagjaar van SRD 47.380 vanwege afschrijvingen, resteert per 31 december 2018 een boekwaarde van SRD 143.204.

De categorie *Software & Licenties* wordt gewaardeerd tegen de aanschafwaarde verminderd met afschrijvingen, welke laatsten worden bepaald op basis van de looptijd van de licentie.

Vlottende activa

De balans post vlottende activa (SRD 30 . 972 . 432) is samengesteld uit 1 . debiteuren, 2 . liquide middelen inclusief het saldo op rekening Kruisposten Kas-Bank, 3. vooruitbetaalde kosten en 4. overige activa . Onder overige activa (SRD 8.236) is een deposito vervat in verband met een regeling voor de brandstofvoorziening (SRD 3.000) van bedrijfsvoertuigen en een deposito in verband met de huur van een POS-apparaat ten behoeve van het Management Instituut Glis.

Ingaande boekjaar 2018 is ervoor gekozen het deposito bij de huisbankier voor de bedrijfscreditcard ad SRD 38.352 (de tegenwaarde van US\$ 5.100 vanwege ontvangen interestbaten) onder de liquide middelen op de balans op te nemen. In verband hiermee is bij de vergelijkingscijfers van de liquide middelen en de overige activa op de balans 2017, een re-classificering gedaan.

Debiteuren

Op de balans is de post *Debiteuren* voor de nominale waarde opgenomen. Het saldo van deze balanspost bedraagt per ultimo boekjaar SRD 89.037 en omvat zowel tegoeden die als overschotten bij betaling van geleverde diensten door notarissen en institutionele DOB-online cliënten zijn ontstaan, alsook enkele uitstaande invoices die nog verrekend moeten worden.

Het uitstaande debiteurensaldo per 31 december 2019 bedroeg SRD 89.037 (2017: SRD -4.375).

Liquide middelen

Het saldo van de post liquide middelen (SRD 30 . 367 . 149) bestaat voor het grootste deel uit banksaldi (SRD 29.136.015), geplaatst op zes bankrekeningen bij de Hakrinbank N.V., één bankrekening bij de Stichting Volkscredietbank en één bij de Surinaamse Bank N.V. Deze bankrekeningen vallen onder beheer van het Management Instituut GLIS.

De kasmiddelen (totaal SRD 1.231.134) omvatten cheque-stortingen-onderweg (*kruisposten Kas-Bank*) ad SRD 361.759, de middelen van de hoofdkas (SRD 867.532) en de petty cash (SRD 1.843).

Tegoeden in Amerikaanse dollar zijn in Surinaamse dollar gewaardeerd tegen een eindejaar omrekeningskoers van SRD 7,520 , terwijl voor de omrekening van het eindejaar Euro tegoed een omrekeningskoers van SRD 8,593 werd gehanteerd.

Het saldo van de liquide middelen is per jaareinde 2018 toegenomen met bijna SRD 10 mln. (ca. 49%) ten opzichte van 31 december 2017. Deze toename is te danken aan de stijging in het netto bedrijfsresultaat van het lopende boekjaar (SRD 6.675.025) en het feit dat per einde boekjaar SRD 2.538.162 als korte termijn verplichting aan de Overheid openstond.

Vooruitbetaalde Kosten

Onder deze post is in totaal een bedrag van SRD 508.010 opgenomen. De vooruitbetaalde kosten omvatten de jaarpremie PZS verzekering voor het personeel welke is afgesloten voor de periode 01 december 2018 tot en met 30 november 2019 (ca. SRD 410.000), de meerjarige brandpremies inboedel op bedrijfslocaties, de jaarpremies voor verzekering van bedrijfsvoertuigen en de service-abonnementen die op jaarbasis worden gesloten.

Overige Activa

Het deposito voor de lease van een POS-apparaat van de Hakrinbank (SRD 5.236) en een deposito van SRD 3.000 bij een servicestation in verband met een regeling voor brandstof ten behoeve van onze bedrijfsvoertuigen, vormen de balanspost overige activa.

4.6.2. Passiva

Eigen Vermogen

Het verloopoverzicht van het eigen vermogen (in SRD) en de opbouw per 31 december 2018 is als volgt:

	Stand per 01 Jan 2018	Mutaties in 2018	Stand per 31 dec 2018
Egalisatie Reserve	1.000.000	0	1.000.000
Egalisatie Reserve (liquiditeiten)	8.641	0	8.641
Investeringsfonds	8.360.000	0	8.360.000
Risicofonds	2.000.000	0	2.000.000
Reserve Vervanging Bedrijfsmiddelen	3.868.245	0	3.868.245
Herwaarderingsreserve	774.375	-55.440	718.935
Toekenning Bedrijfsterrein MI-GLIS	0	2.167.498	2.167.498
Resultaat boekjaar 2015	1.491.435	0	1.491.435
Resultaat boekjaar 2016	1.065.368	0	1.065.368
Resultaat boekjaar 2017	5.428.624	0	5.428.624
Resultaat boekjaar 2018	0	7.239.504	7.239.504
Totaal Eigen Vermogen	23.996.688	9.351.562	33.348.250

De benodigde middelen ter uitvoering van het Jaarplan 2018 blijven als eigen vermogen (EV) geregistreerd in de Jaarrekening.

De mutaties op de in boekjaar 2017 gevormde herwaarderingsreserve bedroegen een creditering van ca. SRD 180.000 vanwege een correctie op de hoogte van de herwaardering van bedrijfsvoertuigen. In dit boekjaar vond de jaarlijks toe te passen proportionele afboeking op de herwaarderingsreserve plaats welke is vastgesteld op basis van enerzijds de resterende levensduur van de bedrijfsvoertuigen (ca. SRD -214.000) en anderzijds de back-up generator (ca. SRD -21.650). Het saldo van aangegeven boekingen bedraagt SRD -55.440.

De totale waarde van de **afschrijving bedrijfsmiddelen en immateriële activa** bedroeg SRD 865.514 en is ten laste van de bedrijfsresultaten boekjaar 2018 gebracht.

Onder de post **voorzieningen** (SRD 530.736) zijn de verplichtingen ten laste van de bedrijfsresultaten 2018 voor de diensten van de externe accountant in verband met controle werkzaamheden boekjaar 2018 (SRD 138.000) en voor consultancy diensten i.v.m. de beschrijving en een proces onderzoek MI-GLIS (SRD 203.000), opgenomen.

Onder geleverde, nog af te rekenen diensten worden ook gerekend de kosten voor juridische bijstand (ca. SRD 14.000) in 2018, evenals voor verleende beveiligingsdiensten (SRD 48.000) en voor schoonmaak en onderhoud van de bedrijfsgebouwen (SRD 12.000) in de laatste maand(en) van 2018. De utiliteitskosten (elektriciteit en telefoon/internet/masthuur Telesur) over de maand december 2018 (SRD 44.300) waren op de laatste dag van het jaar onder verslag nog niet in rekening gebracht aan het Management Instituut Glis.

Alle in 2018 ontstane afdracht-verplichtingen uit hoofde van loonbelasting, AOV en pensioenen werden daadwerkelijk in 2018 afgerekend.

Korte termijn verplichtingen aan de Overheid

De korte termijn verplichtingen aan de Overheid worden in de jaarrekening 2018 vastgesteld op basis van de *afstortingsverplichting* uit hoofde van ontvangen zegelrechten.

De *afstortingsverplichting* (SRD 2.538.162) is opgebouwd uit de jaarontvangsten zegelrechten 2018 (SRD 70.506.184) en het surplus van de afdrachten zegelrechten 2017 (SRD -968.022), minus de afdrachten gedaan in boekjaar 2017 aan het Ministerie van Financiën (SRD 67.000.000).

Het bedrag van SRD 401.158 dat tot en met boekjaar 2016 onderdeel heeft gevormd van de korte termijn verplichtingen aan de Overheid, is ingaande boekjaar 2017 als een separate korte termijn verplichting op de balans weergegeven. Deze dotatie werd in de eerste helft van 2012 door het Ministerie van ROGB gedaan. De storting is geëffectueerd op een bankrekening van het MI-Glis en diende om de aanloopkosten van het Instituut, in het bijzonder voor de vergoeding van personeelsleden, eventueel te kunnen opvangen. Deze middelen hoefden niet te worden aangewend. Deze middelen tot een bedrag van SRD 401.158 zijn vanaf boekjaar 2017 in de boeken als korte termijn verplichting opgenomen onder de naam 'Technische Assistentie ministerie van ROGB' en moeten dus ook in mindering worden gebracht op de korte termijn verplichtingen aan de overheid. Aanwending van deze middelen geschiedt onder de voorwaarden vervat in een convenant, gesloten tussen ROGB en MI-Glis op 27 maart 2018. In boekjaar 2018 is deze voorziening deels aangewend en staat per ultimo boekjaar een saldo van SRD 179.369 uit.

Overige vlottende passiva

In dit boekjaar is op de balans geen saldo op de boekingsregel **Overige vlottende passiva**.

4.7 Toelichting bij de resultaten rekening over 2018

4.7.1 Omzet

De omzetten worden gerealiseerd in het jaar van het ontvangen ('inschrijven') van documenten van notarissen, overige instanties en van burgers. Over 2018 is een bruto omzet gerealiseerd van SRD 90.284.288 (2017: SRD 72.789.344), een stijging van SRD 17.494.944 (24,0 %). Verhoudingsgewijs werd 78,1% (2017: ca. 76,7%) van de omzet gerealiseerd middels levering van diensten vallend onder de categorie *Visa*. Binnen deze categorie werd vervolgens ca. 81,5% (2017: ca. 76,0%) gerealiseerd door inning van Zegelrechten.

Binnen de categorie *Verrichtingen van de bewaarder* wordt een groter deel van de inkomsten (60,3 %) gegenereerd onder het item *Borderellen* bij het vestigen van hypotheekleningen. De verrichtingen van de bewaarder droegen SRD 19.121.286 bij aan de bruto-omzet in het jaar 2018, becijferd als 21,2% van de totale jaarmomzet van het Instituut.

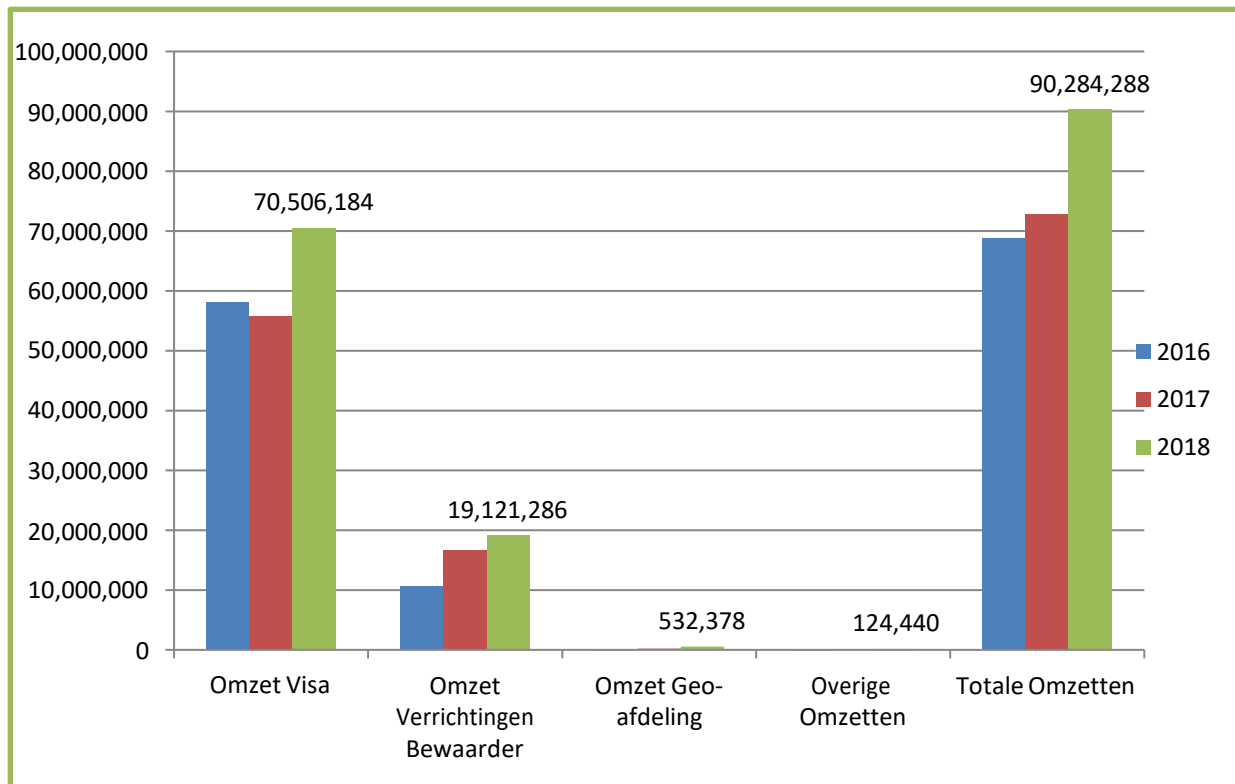
Een stijging in de waarde van ongeveer SRD 1.390.000, 13,7% (van SRD 10,1 mln. in 2017 naar SRD 11,5 mln. in 2018) werd geregistreerd onder de categorie *Borderellen*. In 2018 is een aantal van 2.891 hypothecaire leningen geregistreerd, een minimale stijging (3%) ten opzichte van 2017. De gemiddelde waarde in Surinaamse dollar van de individuele transacties (hypothecaire lening) steeg in 2018 met ca. 11% (van SRD 3.607 naar SRD 3.991). Gezien de koersontwikkelingen in 2018 kan dit als een reële waardeverhoging worden gezien.

Ondanks het feit dat de dienstverlening vanuit de Geo-afdeling zich in 2018 verder heeft ontwikkeld en de procentuele bijdrage aan de totale omzetten is verdubbeld (van 0,3% in 2017 naar 0,6% in 2018), blijft de bijdrage in absolute zin gering. De bijdrage aan de bedrijfsresultaten 2018 is vastgesteld op SRD 532.378 (2017: SRD 200.817). Het grootste deel (SRD 475.250, n.l. 89 %) wordt toegerekend aan de toekenning van PerceelsID's. Het aantal toegekende perceelsID's steeg in 2018 aanzienlijk naar 9.505 stuks (2017: 3.046 PerceelsID's). Bij vergelijking met de data-weergave op bladzijde 11 en 12 binnen het verslag van de directie, valt onmiddellijk op dat op laatstgenoemde bladzijden een aantal van 9.263 toegekende perceelsID's wordt genoemd. De registratie in de boekhouding wordt gevoed door financiële mutaties, dat wil zeggen dat elke betaling in verband met het aanvragen, toekennen, wijzigen, intrekken en dupliceren door de financiële administratie wordt geregistreerd. De basis voor het verslag van de Directie echter, is gebaseerd op de registratie van het individueel toegekende perceelsID.

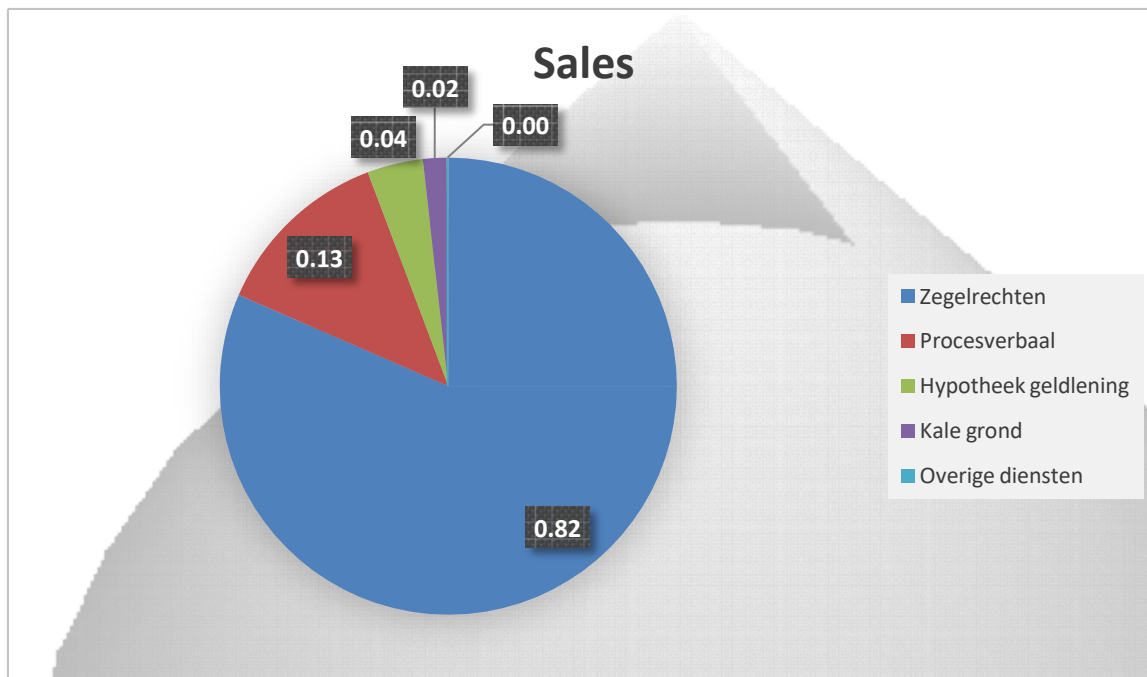
Het saldo van de post *overige baten en lasten* van SRD 1.097.910 bestaat uit baten (SRD1.106.142) en lasten (SRD 8.232).

De grootste baten genereerde het instituut vanwege interestbaten op banktegoeden (SRD 926.743). Een eerdere kostenboeking (SRD 15.020) uit boekjaar 2017 (*consultancy cost Nieuwbouw MI-GLIS*) werd in 2019 her-beoordeeld waarna werd besloten deze in boekjaar 2018 te activeren onder de post Materiele Vaste Activa ten gunste van de overige baten. In het jaar onder verslag vielen de cumulatieve afschrijvingen vrij van het in 2017 afgestoten bedrijfsvoertuig (SRD 92.824), terwijl een correctie op de in 2017 afgeboekte waarde van dit voertuig (SRD 71.505) de *overige resultaten* toeviel en onder de overige baten tot uitdrukking wordt gebracht. In verslagjaar was er sprake van koersverliezen (SRD 8.232) op de Euro banktegoeden van het instituut vanwege de verlaging van de jaareinde koers 2018 ten opzichte van het vorige boekjaar.

Vergelijkende omzetcijfers in SRD vanaf 2016 (bedragen 2018 weergegeven)

Omzet Visa (procentuele bijdrage per verleende dienst) 2018

Omzet Verrichtingen Bewaarder (bijdrage per verleende dienst) 2018, in SRD

4.7.2 Exploitatiekosten

Exploitatiekosten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

De exploitatiekosten, exclusief voorzieningen en afschrijvingen, beliepen in 2018 circa SRD 12,6 mln. (2017: ca. SRD 11,1 mln.), ca. 13,9% van de totale omzetten (2017 ca. 15,2%). In absolute termen gemeten zijn de exploitatiekosten gestegen met SRD 1.523.232 (13,8%), voornamelijk vanwege een toename in personeelskosten (SRD 774.657, ca. 10,2%), huisvestingskosten (SRD 160.143, ca. 8,5%), reiskosten (SRD 128.989, ca. 108,2%) en kantoorkosten (SRD 41.387, ca. 8,2%). De dalende trend bij ICT en Consultancy kosten is in verslagjaar omgeslagen naar een stijging, namelijk 42,7% bij ICT vanwege een toename in kortlopende licentiekosten en een forse stijging (SRD 95.311, ca. 720%) in de consultancy kosten vanwege het doen uitvoeren van een intern procedure-onderzoek.

Zoals manifest betreft de grootste kostenpost binnen de exploitatie-uitgaven de categorie *personeelskosten* tot een bedrag van SRD 8.359.713, welke in het jaar onder verslag met 66,5% (2017: 68,6%) van de exploitatiekosten een procentuele verlaging vertoont. Het procentueel aandeel van de personeelskosten blijkt in de loop der jaren vrij stabiel te zijn.

Huisvestingskosten

Kostengroep	Bedrag (SRD)	% van de huisvestingskosten
Huur	930.529	45,7
Bewaking & Beveiliging	662.519	32,6
Telefoonkosten	78.656	3,9
Schoonmaak & Onderhoud terrein en gebouw/elektra- en watervoorziening/airconditioning, overig onderhoud	186.002	9,1
Electra & Water	107.154	5,3
Overige huisvestingskosten	70.253	3,4
Huisvestingskosten totaal	2.035.113	100,0

De kosten voor **huisvesting** zijn in vergelijking met het de trend van het voorgaande jaar, minder drastisch toegenomen. De kosten zijn in 2018 gestegen met SRD 160.143, een toename van 8,5%. Het grootste aandeel in de huisvestingskosten wordt geleverd door de voldoening van huurpenningen (45,7%). Dit aandeel bedroeg in 2017 nog ruim 55% en is in 2018 dus aanmerkelijk gedaald. Bij de huisbaas van het pand aan de Primulastraat is ingaande september 2017 een huurverlaging van 15% bedongen. Dit werkt het gehele jaar door in de huurutgaven 2018 en verklaart de daling in deze kosten.

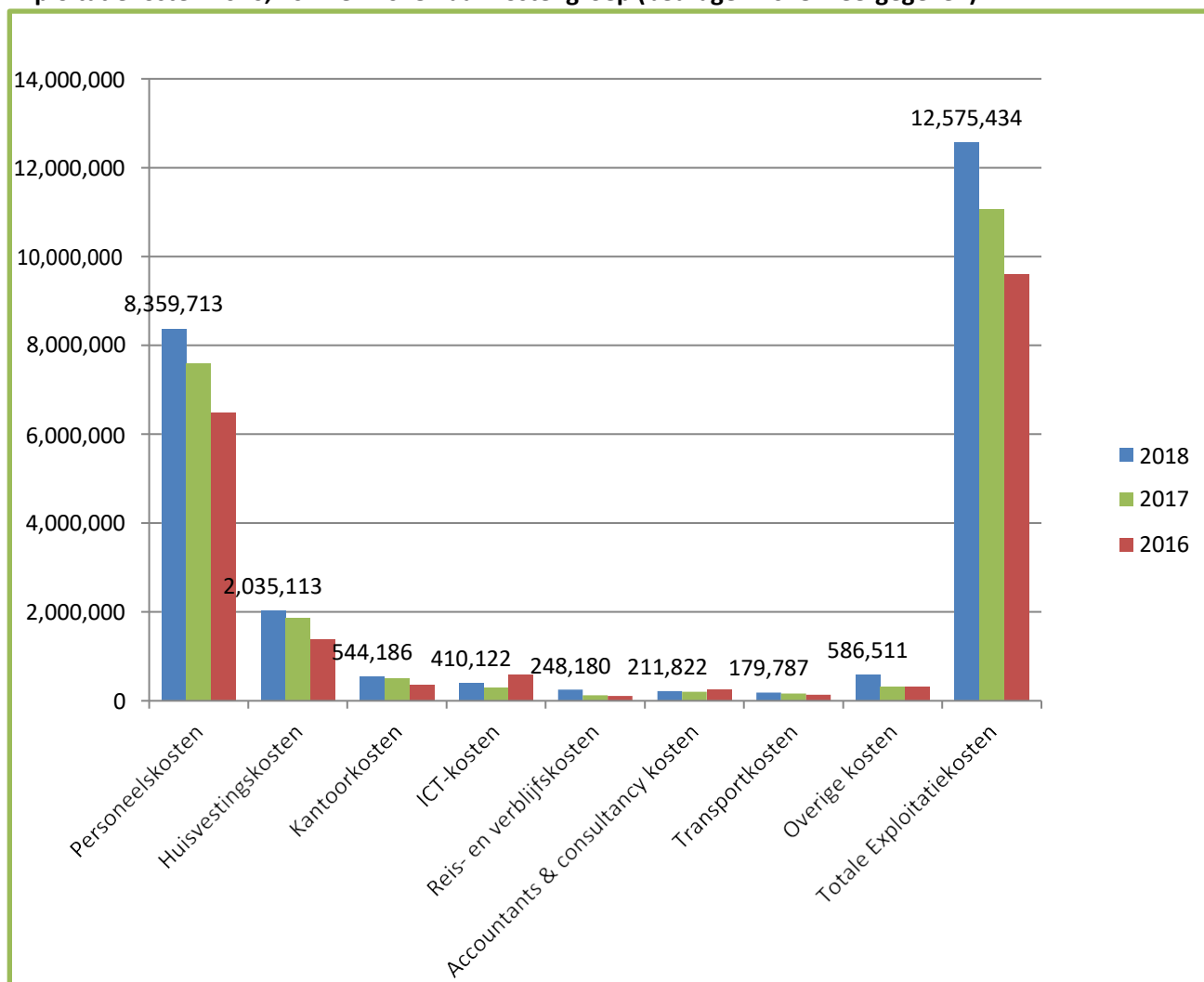
De kosten voor Bewaking en Beveiliging zijn verhoogd met SRD 131.676 vanwege enerzijds hogere tarieven en door uitbreiding van het aantal bewakers met twee. Het instituut huurde vanwege de vele auto-inbraken rondom haar panden een straatguard in. Ook is voor het opvoeren van het veiligheidsgevoel een guard geplaatst bij de frontdesk van het Kantoor van de Glis landmeter.

Transportkosten (SRD 179.787, ongeveer 1% van de totale exploitatiekosten) omvatten de kosten voor het in bedrijf houden van het bedrijfswagenpark, waarbij het merendeel van de uitgaven werd aangewend voor reparatie en onderhoud van de voertuigen en voor de aankoop van brandstof en smeermiddelen, evenals voor de voldoening van assurantielasten. In Surinaamse dollar uitgedrukt zijn deze kosten met ongeveer 12% gestegen in boekjaar 2018.

Onder de categorie **ICT kosten** zijn de kosten voor internet abonnementen de grootste post (57%), gevolgd door de kortlopende licenties (27%). De kortlopende licenties zijn met ca. SRD 59.000 toegenomen in vergelijking met vorig boekjaar voornamelijk vanwege de aankoop van firewall ter bescherming van de MI-Glis netwerk-infrastructuur, ARCGIS online accounts en de QuickBooks jaar-licentie.

De **kantoorkosten** bestrijken SRD 544.186 (2017: SRD 502.799), een stijging van ruim 8% en worden grotendeels (92%) gegenereerd door de aanschaf van kantoorbenodigdheden. Ditzelfde beeld kon ook in voorgaande boekjaren worden vastgesteld. In de *overige kantoorkosten* is een daling merkbaar van bijna 11%. Hieronder vallen onder meer de kosten voor advertenties, voor reguliere koeriersdiensten en voor de service van diverse kantoorapparaten.

Exploitatiekosten 2016, 2017 en 2018 naar kostengroep (bedragen 2018 weergegeven)

4.7.3 Dotatie Voorzieningen 2018

In onderstaand schema zijn de toevoegingen aan de voorzieningen ten laste van de bedrijfsresultaten 2018 opgenomen. Voor de volledigheid is de vrijval van voorzieningen die werden getroffen in boekjaar 2017, ook weergegeven.

TOEVOEGING voorzieningen in 2018	Bedrag (SRD)
Accountantscontrole boekjaar 2018	138.067
Juridische dienstverlening	14.160
Trainingskosten	2.308
Overige uitstaande verplichtingen 2018	341.644
Totale toevoeging voorzieningen 2018	496.179
VRIJVAL voorzieningen in 2018	
Accountantskosten boekjaar 2017	-103.275
Juridische dienstverlening	-18.000
Voorziening diverse crediteuren	-164.193
Vergoeding RvT okt-dec 2017	-15.150
Totale vrijval voorzieningen 2017	-300.618
Netto toevoeging voorzieningen 2018	-195.561

4.7.4 Afschrijving Bedrijfsmiddelen

In het algemeen kan worden vermeld dat de afschrijvingskosten jaarlijks worden vastgesteld en lineair becijferd. Op de balans worden de bedrijfsmiddelen tegen de boekwaarde opgenomen. Vanwege de grote geldontwaarding in de afgelopen boekjaren, werd in boekjaar 2017 een herwaardering op de restwaarde van de back-up generator en de bedrijfsvoertuigen toegepast.

Er heeft tevens een her-beschouwing van de economische levensduur van de bedrijfsvoertuigen plaatsgevonden waarna ingaande boekjaar 2017, de te hanteren levensduur van de bedrijfsvoertuigen kon worden verlengd.

In de eerdere paragraaf 4.6.1. *Activa Waarderingsgrondslag* is ook aandacht besteed aan de afschrijvingen.

Hierna is in tabel de becijferde afschrijving per categorie opgenomen:

Categorie Bedrijfsmiddelen	Bedrag (SRD)
Automated Registry System (CADSYS)	3.202
Photo's/CIR ortho	3.838
Bedrijfsvoertuigen	328.662
ICT Hardware	216.702
Kantoorinventaris	43.509
Verbouwingen kantoor	45.315
Software & Licenties	47.380
Airconditioners	19.149
Equipment & Tools	107.196
Security Investment	14.760
Back-up generator	35.801
Totale afschrijving bedrijfsmiddelen	865.514

In totaliteit beschouwd zijn de afschrijvingskosten ten laste van boekjaar 2018 op vrijwel hetzelfde niveau gebleven als het voorgaande jaar 2017.

5. OVERIGE GEGEVENS

5.1 Voorgestelde bestemming van het resultaat

De reguliere omzetten van het instituut worden gevormd door de omzetten onder de categorieën 'Verrichtingen Bewaarder', 'Geodetische Producten' en een post 'Overige Omzetten'.

De toevoeging van (een deel van) de netto bedrijfsresultaten aan de Algemene Reserves geschiedt bij vaststelling van de winstbestemming.

Met inachtneming van artikel 36 van de GLIS-wet stelt de Directie voor om het totale netto resultaat van **SRD 7.239.504**, te bestemmen zoals hierna beschreven.

Het eerder gevormde Investeringsfonds van SRD 8.360.000 bedroeg, omgerekend tegen de toenmalige officiële omrekeningskoers voor de Amerikaanse dollar van SRD 3,35, ongeveer 2,5 miljoen Amerikaanse dollar. Vanwege een toenemende omrekeningskoers in de hierna volgende jaren is dit fonds drastisch ontwaard, ondanks de voorgestelde toevoegingen van het resultaat over de jaren 2015 tot en met 2017. In reële waarden omgerekend is dit Investeringsfonds gegroeid tot SRD 16.345.427 en zou na toevoeging van de resultaten van boekjaar 2018 naar SRD 23.584.931 stijgen. In Amerikaanse dollars omgerekend, met gebruikmaking van de verkoopkoers van de Centrale Bank van Suriname, omvat het Investeringsfonds ca. US\$ 3 mln. Echter is de omrekeningskoers van de Centrale Bank bij sommige betaling geen referentie en dient het instituut dus rekening te houden met de koersontwikkelingen in het circuit buiten de Centrale Bank met als gevolg verhoogde omrekeningskoersen van 8 tot 12 procent.

De eerdere kosten-projectie van US\$ 2,5 miljoen is verder geconcretiseerd en bedraagt nu ca. US\$ 3 mln. Naast de voorbereidingskosten van ca. US\$ 0,06 mln., zullen de kosten voor de Bouw- en Civieltechnische werken ca. US\$ 2,3 miljoen bedragen, terwijl voor de Staalconstructie US\$ 0,36 mln. is gecommitteerd. Het instituut heeft dus niet alleen de uitdagingen van een ontwaarde Surinaamse munteenheid, maar wordt er bovendien mee geconfronteerd dat ook de bouwprijzen in US\$ stijgen.

Om het Management Instituut Glis in staat te stellen minimaal een deel van haar investeringsprogramma uit te voeren, wordt voorgesteld het totale netto resultaat van SRD 7.239.504 van lopend boekjaar te bestemmen als investeringsreserve en als zodanig toe te voegen aan het Investeringsfonds.

Met inachtneming van artikel 114 van de GLIS-wet is het Instituut aansprakelijk voor vergissingen in ruime zin gepleegd door medewerkers bij het houden van de registers en de percelenadministratie, het geometrisch bestand en de registratie van schepen en luchtvaartuigen. Conform artikel 133 van deze wet berust de aansprakelijkheid na ommekomst van 5 jaren na inwerkingtreding van deze wet bij het Instituut. Het Bestuur stelt voor het risicofonds van SRD 2 miljoen in stand te houden waarop eventuele toekomstige claims kunnen worden verhaald.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan het bestuur van het Management Instituut voor Grondregistratie en Landinformatie Systeem

Verklaring over de in het financieelverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van het Management Instituut voor Grondregistratie en Landinformatie Systeem, te Paramaribo, gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit rapport opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van het Management Instituut voor Grondregistratie en Landinformatie Systeem per 31 december 2018, en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. de resultatenrekening over het 2018;
3. het kasstroom overzicht over 2018; en
4. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NVCOS). Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van het Management Instituut voor Grondregistratie en Landinformatie Systeem zoals vereist in de "Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten: (ViO). Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepregels Accountants (VGBA).

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het

opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het Management Instituut voor Grondregistratie en Landinformatie Systeem in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van voornoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het Management Instituut voor Grondregistratie en Landinformatie Systeem te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het Management Instituut voor Grondregistratie en Landinformatie Systeem haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Ons verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controle opdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge, maar niet absolute, mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen van gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen.

De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met internationale controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Paramaribo, 8 januari 2020

Crowe Burgos Accountants N.V.

drs. Romeo K. Burgos RA

Managing Partner